

Радянський ПЕДАГОГ

№ 22 (75)

12 ЧЕРВНЯ 1990 р.

ВІТРОК.

Ціна 3 коп.

Газета заснована

30 вересня

1988 року.

Орган парткому, ректорату, профспілкових комітетів та комітету ЛКСМУ Івано-Франківського державного педагогічного інституту

ПЕРЕДЗІДІВСЬКА ТРИБУНА

НА ПЕРЕЛОМНОМУ ЕТАПІ

Аналізуючи проблеми, пов'язані з діяльністю КПРС в сучасних умовах, хотілося б перш за все визначитись щодо причин кризи, яку ми переживаємо. За роки Радянської влади країна стала іншою. Праця покоління не пропала даремно. Разом з тим КПРС, являючись більше 70 років правлячою партією, несе відповідальність за трагедію народу в роки сталінщини і тоталітаризму, за нинішню кризове становище суспільства.

Думається, що головною причиною того, що сталося, в тому, що була створена політична система, яка відчужувала трудящих від реальної участі в справах держави. Становище ускладнювалось зрадою соціальних ідеалів рядом вищих керівників партії, які вважали головною метою своєї діяльності втримання особистої влади. Сформована в таких політичних умовах економічна система все більше переставала відповідати потребам прогресу суспільства.

Визнаючи відповідальність партії, я рішуче заперечую намагання зробити кожного члена КПРС рівно відповідальним за злочини, скоєні проти народу. Ніхто не може заперечувати того, що мільйони членів КПРС чесно трудилися і трудяться на своїх робочих місцях, першими йшли на найважчі ділянки, беззавітно воювали і вмирали за свободу і незалежність нашої Батьківщини. Тисячі комуністів пройшли скорботний шлях в концентраційні табори і на ешафот. Разом з тим слід відверто визнати, що доля вини за те, що партія не змогла подолати свого перетворення в інструмент придрушення демократії, усунення трудящих від політичної і економічної влади, лягає і на кожного члена партії.

Вважаю, що глибина нинішньої кризи визначається не лише минулим, а й помилками і прорахунками, допущеними після того, як керівництво партії взяло курс на радикальне оновлення нашої суспільства. Партія

не зуміла розвинути свою історичну ініціативу. Недостатня чіткість у визначенні цілей партії і етапів їх досягнення, невідпрацьованість демократичних методів, прийняття рішень по важливих питаннях суспільного розвитку стримують ініціативу партійних організацій.

Партія відстає від подій, що швидко розвиваються. В зв'язку з чим постає нагальна необхідність усвідомлення того, що без організаційного і ідейного оновлення партія не зможе бути впливовою політичною силою.

Однак КПРС сама знаходиться в стані кризи, їй загрожує розкол. А розкол завадить об'єднанню здорових сил в партії і суспільстві, різко ослабить позиції КПРС на політичній арені, може привести до влади ворогів соціалізму. Тому, на мою думку, XXVIII з'їзд КПРС повинен забезпечити єдиність партії на основі її очищення від тих елементів, які морально скомпроментували себе, від тих, хто тягне партію і суспільство в тоталітарне минуле, а також від тих, хто заперечує соціалістичний вибір.

Позиція комуністів, їх справи сьогодні особливо багато значать. Тому авторитет і вплив партії слід утверджувати тільки практичною політикою і її реальними результатами. Сьогодні кожному комуністу слід визначити свою позицію з ключових проблем перебудови, стати її активним прихильником, а не пасивним спостерігачем.

На сторінках преси, засобів масової інформації в достатній мірі висвітлено зміст дискусії з приводу проекту Платформи ЦК КПРС до XXVIII з'їзду партії «До гуманного, демократичного соціалізму». Думаю, що варто КПРС глибше усвідомити себе.

Що я маю на увазі. Слід чітко і ясно сказати, що КПРС вважає себе партією, яка продовжує справу великих борців за інтереси трудящих, підтверджує свою вірність гуманістичним ідеалам Жовтневої рево-

люції. Партія не єдина сила, яка володіє монополією на істину.

Реальне соціалістичне суспільство є результатом дій різних партій і громадських рухів соціалістичної орієнтації, кожний з яких вносить свій вклад у будівництво нового суспільства на основі власного бачення його рис і шляхів їх реалізації. Тому КПРС повинна виступати за союз всіх сил, які прихильні соціалістичному вибору.

У своїй діяльності КПРС повинна поставити на перше місце захист інтересів трудящих і ясно проголосити, що своєю соціальною базою вважає активну і творчу частину всіх трудящих, які виступають за соціалістичний шлях розвитку. До всіх членів партія буде пред'являти вимоги високої моралі, активності і свідомості, з членством в КПРС несумісні отримання нетрудових привілеїв і порушення радянських законів.

Ці та ряд інших позицій повинні сприяти більш чіткому усвідомленню суті КПРС в сучасних умовах, розумінню того, що КПРС виступає за прогрес радянського суспільства, його поступальний рух.

Відомо, що в пресі поряд з проектом Платформи ЦК КПРС опублікована Демократична платформа в КПРС, Марксистська платформа в КПРС. Між ними є принципові відмінності. Не зупиняючись на їх суті, хотів би відзначити, що такі відмінності не повинні стати на шляху до діалогу, пошуку всього розумного, конструктивного.

Хочу вірити, що збагачена колективним розумом і досвідом Платформа ЦК КПРС, яка буде прийнята XXVIII з'їздом партії, стане прогресивним документом, який виражатиме інтереси всіх трудящих, визначить шляхи подальшого розвитку партії і суспільства на переломному етапі життя нашої країни.

В. ПІТЕРН.

Доцент кафедри політичної історії.

Вісті з педагогічного факультету

Тут вперше оголошено прийом вступників на спеціальність «Вчитель початкових класів і хореографії».

Отже наші діти не тільки вмітимуть рахувати і читати, а ще й танцювати, таким чином, закладатимуться наукові основи художньо-естетичного виховання учнів.

Цікавою була зустріч студентів з професором Одеського педінституту А. М. Богущ. Вона вступила з лекцією «Розвиток зв'язного мовлення у дошкільнят». Лекція викликала інтерес у майбутніх педагогів, яким невдовзі доведеться формувати у дітей вміння та на-

вички зв'язного мовлення у процесі практичної роботи.

На факультеті ведеться підготовча робота по формуванню експериментальних груп з числа випускників педучилищ, які мають диплом з відзнакою, для навчання за скороченим терміном навчання (три роки). Таких груп буде дві: із спеціальності «Вчитель початкових класів» та «Педагогіка і психологія (дошкільна)».

Викладачі та науковці кафедр уже склали навчальні програми, за якими займатимуться майбутні студенти.

Нещодавно на факультеті

РАДІСТЬ НА ВСІХ ОДНА

відбувся зліт молодих вчителів випускників, на якому йшла мова про проблеми створення національної школи, а також про становлення та професійний ріст молодих педагогів.

Добре відомий інститутський дендропарк «Дружба», якому присвоєно ім'я його фундатора, професора З. Ю. Павлика, оновлюється, впорядковується, проводиться освітлення. А на одній із алей парку буде встановлено пам'ятний знак на честь його засновника.

М. СТЕЛЬМАХОВИЧ.

Декан педагогічного факультету.

Добрий настрій у випускниць фізико-математичного факультету Тетяни Петрової та Ірини Гарасимко (група МФ-51). Позаду — п'ять років навчання, пре-

реду — час випробувати, трудова діяльність. Фото О. ЛУЦЬКОГО.

Спілка громадських кореспондентів СРСР

Спілку громадських кореспондентів СРСР створено на установчій конференції, яка відбулась у Москві. У ній взяли участь близько 240 робітничих і сільських кореспондентів з багатьох

республік, країв та областей країни. Їх скликала на цей форум занепокоєність за майбутнє робітничорівського руху.

На конференції обрано центральну раду і правління

Спілки громадських кореспондентів країни. Головою СГК став робітничий кореспондент, лауреат премії ім. М. І. Ульянової А. СПЕРАНСЬКИЙ.

(ТАРС).

ТИХІШЕ! ІДУТЬ ЕКЗАМЕНИ

Іспити з математики і суспільствознавства складають студенти-заочники педагогічного та історичного факультетів.

Фоторепортаж

Наді ГЛИВИ.

ПРИМАЛЬНА КОМІСІЯ ПОВІДОМЛЯЄ

Краще пізно, ніж ніколи

До відома вступників у вищі навчальні заклади. Міністерство народної освіти УРСР у цьому році дозволяє зараховувати на відповідні спеціальності без складання вступних

екзаменів учасників республіканських олімпіад школярів та учнів СПТУ, які зайняли призові місця і удостоєні дипломів 1-го, 2-го і 3-го ступенів. Правда, слід додати, що подібний наказ Держкомітету

СРСР по народній освіті був прийнятий ще... 7-го червня минулого року.

С. ГАНДЗЮК.

Відповідальний секретар примальної комісії

З перших днів роботи інституту відчутну роль у згуртуванні колективу відіграли створені у 1940 році профспілкові організації викладачів, працівників, а потім студентів. У налагодженні їх діяльності безпосередню участь брали викладач М. Г. Донченко, студент Петро Майданський. У післявоєнні роки місцевий комітет, який очолювали Луцький, Хабчук, допомагав дирекції і парторганізації у зміцненні трудової дисципліни, займався розподілом промталонів, організацією опалення приміщень інституту.

А студентський профком, у свою чергу, розподіляв кошти для матеріальної допомоги студентам, проводив виховну роботу в гуртожитках, гуртках художньої самодіяльності, займався налагодженням роботи ідальні, відбудовою корпусу інституту.

Після реорганізації вчительського інституту в педагогічний значно зросли масштаби профспілкової роботи (голови МК Іляшенко, Лучка). Під суворий контроль спілчанські активісти взяли харчування студентів, поліпшення їх побутових умов, забезпечення житлом викладачів, охорону праці технічних працівників. У цей же час з ініціативи профспілки налагодилась систематична заняття хорового, драматичного оркестру, було створено гурток художнього читання.

У 1950 році інститутська профспілка була поділена на чотири групи. Зокрема було виділено окремо технічних працівників. У сту-

дентському профкомі (голова Шаманов) створено нові сектори — учбово-виховної роботи і фізкультурно-масової. В цей період систематично проводяться вечори, присвячені ювілеям видатних державних діячів, письменників, а також почали працювати танцювальний гурток та оркестр народних інструментів, який у 1952 році був нагороджений грамотою за участь в обласній олімпіаді гуртків художньої самодіяльності.

Тоді ж профком взяв активну участь в організації передплати періодики, випуску стінних газет, запрошував впровадити самообслуговування в гуртожитках майбутніх вчителів. Як наслідок, у студентських помешканнях обираються студради, організуються змагання за кращий санітарний стан кімнат. Порушуються питання і про будівництво нового гуртожитку, оскільки більшість студентів проживала в той час на квартирах, а в кімнатах гуртожитків — по п'ятнадцять-сімнадцять чоловік.

У 1953 році змінюється структура профорганізації викладачів та працівників. Обираються два факультетські бюро. Їх очолювали викладачі П. П. Киричок та В. Ф. Суханова, МК профспілки більше уваги приділяє роботі серед викладачів. Створює касу взаємодопомоги, проводить виробничі наради з питань участі викладачів у виховній роботі зі студентами, організовує виїзди членів профспілки у Ворохту, культпоходи у театр, філармонію.

МК затверджує комісію по організації садово-городнього товариства, виділено ділянки. У 1955 році проведено новорічний ранок для дітей викладачів і працівників, який в майбут-

З ІСТОРІЇ ПРОФСПІЛКИ ІНСТИТУТУ

ньому стане традиційним. Профбюро, місцевий комітет, стають основними організаторами соціалістичного змагання в інституті, положення про умови якого вперше розробляються у 1958 році.

В цей же період більш ініціативно почав працювати і студентський профком, який очолювали Холява, Лосюк та Лесюк. Розширюється змагання студентських гуртожитків за кращу організацію побуту, розроблено умови змагання студентських груп на звання кращої, організуються «бригади праці» для ремонту гуртожитків, здійснюється перехід на студентське самообслуговування в навчальних корпусах, встановлено постійний конт-

роль за ідальнею. Укладаються договори по оздоровленню студентів на спортивно-оздоровчих базах тощо.

У 1970 році проведено спільну профспілкову конференцію викладачів, сту-

З ІСТОРІЇ ПРОФСПІЛКИ ІНСТИТУТУ

дентів і працівників. На ній було об'єднано викладацьку і студентську профспілку вузу. Очолює новий комітет М. В. Кушнірюк. З перших же днів новий МК взявся за корінне поліпшення житлових умов студентів і викладачів, їх оздоровлення і організацію культурно-виховної роботи. Тоді й власне було введено в дію два нових студентських гуртожитки. Поліпшились і забезпечення квартирами викладачів та працівників.

У 1974 р. спільно з профкомом інституту нафти і газу організовано санаторій-профілакторій «Здоров'я», в якому тепер щорічно оздоровлюється понад 700 студентів. У Ворохті споруджено спо-

ПАМ'ЯТЬ

Тиждень боротьби за мир

22 червня цього року сповниться 49 років початку Великої Вітчизняної війни, яка принесла незлічені руйнування і втрати.

З метою увічнення пам'яті загиблих, активізації боротьби за мир, в нашій країні з 22 по 29 червня проводиться Тиждень боротьби за мир. Почнеться він Днем пам'яті загиблих.

Просимо студентів, викладачів і працівників педагогічного інституту також відгукнутися і взяти участь у цій благородній акції. Провести Вахту миру з наступним перерахуванням коштів в Радянський фонд миру.

Доводимо до вашого відома, що від трудящих області торік у копилку фонду надійшло 680 тисяч 207 крб. добровільних внесків. 95 процентів від усіх поступ-

лень залишено в області на розвиток місцевих програм, це складає 649 тисяч 230 крб. З початку нинішнього року витрачено 316.586 крб. 73 коп. на допомогу дітям-сиротам, інвалідам війни і праці, колишнім політ'язням фашистських таборів, потерпілим від Чорнобильської катастрофи (програми «Турбота», «Пам'ять народна», «Допомога»).

Дорогі стефанівці, шануйте пам'ять загиблих, допоможіть потерпілим сиротам, зробіть добровільний внесок у благородну справу!

Л. НІКОЛАЄВА.

Заступник голови обласного комітету захисту миру і обласного відділення Радянського фонду миру.

СПОРТИВНЕ ОРІЄНТУВАННЯ

На території Долинського і Калуського районів відбулися республіканські студентські ігри спортклубів вузів із спортивного орієнтування. Учасники змагалися на двох дистанціях.

Збірну команду нашого інституту представляли майстри спорту СРСР Михайло Люклян і Михайло Гутак (фізат), Ніна Вінницька і Валентина Радчук (педфак), першорядники Михайло Муравський і Король Ірина (філфак). Змагання проводилися в особисто-командному і особистому заліках.

У командному заліку спортсмени нашого вузу зайняли друге місце, посту-

пившись студентам Харкова. На третьому місці спортсмени з Луцька. В особистому заліку кращою була Ніна Вінницька, яка зайняла в перший день перше місце, а в другий день — третє.

Серед юнаків поза конкуренцією був Михайло Люклян, який зайняв перше і друге місця. Михайло Гутак посів третє і четверте місця.

Збірна нашого вузу дістала право виступати на Всесоюзних студентських іграх, які відбудуться в м. Іваново.

Петро НЕСТЕРУК.

Викладач кафедри фізвиховання.

ртивно-оздоровчий табір «Карпати».

Розпочав роботу студентський клуб, який координує роботу 22 гуртків художньої самодіяльності. З них виверили творчі колективи, три з яких потім удостоєні звання народних. Це вокально-хореографічний ансамбль «Верховинка» та вокальні «Гуцулочки» та «Росинка».

Для організації відпочинку студентів на базі ідальні інституту створюється кафе «Гаудеамус», яке діяло до початку 80-х років. У його роботі та проведенні вечорів молоді, святкових концертів, зустрічей студентів з ветеранами Великої Вітчизняної війни, письменниками, вчителями, інших заходів в студентському клубі протягом 70—80-х років беруть безпосередню участь Л. В. Борисевич та М. М. Соля.

Чимало було зроблено і по організації навчально-виховного процесу. У 1973 році інститут вийшов переможцем у республіканському змаганні серед педвузів і був нагороджений премією Міністерства освіти республіки.

Однак на початку 80-их років обсяг профспілкової роботи значно збільшився, і об'єднаний профком уже не встигав враховувати специфіку різних категорій членів профспілки. Тому знову було розділено окремо профорганізацію студентську і викладачів та працівників. Обрані профкоми, які нині очолюють Ф. Ф. Костишин та Петро Хмельовський, продовжують використовувати гра-диційні і вишукують нові

форми профспілкової роботи, більш конкретно враховуючи інтереси своїх спілчан.

Студентський профком уважніше, приміром, займається розподілом місць в гуртожитках, житловими умовами студентських сімей, культурним та спортивним дозвіллям майбутніх педагогів, їх харчуванням та оздоровленням.

А профком викладачів та працівників укладає щорічні угоди з ректоратом про дотримання умов охорони праці та техніки безпеки, організовує змагання між підрозділами вузу, розглядає питання поліпшення житлово-побутових умов викладачів та працівників інституту. Домагається піднесення ролі профорганізації факультетів і адмінгоспастини, профгруп кафедр у поліпшенні навчально-виховної і науково-дослідної роботи, матеріально-технічному забезпеченні інституту тощо.

За підсумками 1988 року наш вуз отримав перше місце у Всесоюзному соціалістичному змаганні серед педвузів країни і нагороджений Перехідним прапором Держкомітету освіти СРСР і ЦК профспілки працівників вищої школи, освіти і наукових установ та грошовою премією. В трудових буднях все більше відчутно стає робота профспілкових організацій вузу, зростає їх значення і вплив на поглиблення процесу перебудови в інституті.

М. ГОЛЯНИЧ.

Доцент, завкафедрою філософії.

ПРОФКОМ ІНФОРМУЄ

Запрошуємо на відпочинок

Літо — пора відпусток, а тому для профкому питання оздоровлення і лікування працівників інституту в цей час першочергове. Якщо врахувати, що ми отримуємо мізерну кількість санаторно-курортних путівок і курсівок (з розрахунку двадцять штук на тисячу працюючих), то можливість допомоги бажаючим полікуватись надто обмежені. Тому вишукуємо резерви, запроваджуємо прямі зв'язки з іншими профспілковими організаціями.

Нині профком може надати путівку на курорт «П'ятигорськ» з 26 червня по 19 липня працівнику з дитиною, там їм буде виділена окрема кімната. Для працівників із захворюваннями органів травлення є путівка в санаторій «Дністер» (Молдавська РСР) з 7 по 30 липня.

На курорт «Бердянськ» з 23 липня по 15 серпня вже виділена путівка інваліду Великої Вітчизняної війни доценту Г. П. Мазецькому, а на курорті «Друскінінкай» з 28 травня по 20 червня лікуватиметься старший викладач В. М. Шатохін.

Останнім часом профком домігся таких додаткових курсівок на курортно-амбулаторне лікування:

- курорт «Черче» — з 16 червня по 9 липня.
- курорт «Моршин» — з 20 червня по 13 липня (з житлом),
- курорт «Трускавець» — з 23 червня по 16 липня,
- курорт «Євпаторія» — з 2 по 25 липня,
- курорт «Миргород» — з 17 липня по 9 серпня (з житлом),
- курорт «Хмельник» — з 2 по 25 серпня (з житлом),
- курорт «Моршин» — з 6 по 29 вересня (з житлом).

У цьому році значно розширені можливості для сімейного відпочинку на одеському узбережжі Чорного моря. Профком уклав угоди про оздоровлення наших працівників на своїх базах

відпочинку з Одеським і Миколаївським педагогічними, Одеськими політехнічними, інженерно-будівельними, технологічним харчової, промисловості та іншими інститутами.

Є двотижневі путівки в спортивно-оздоровчі табори та оздоровчі бази з 16 і 20 червня, 5 і 20 липня, 4, 19 і 31 серпня. Домовлено про передачу нам ще додаткових путівок на базу відпочинку поруч з селищем Коблево.

Бажаючи відпочити влітку на Чорному морі просимо за часом подати заяву на путівки в профком, замовити проїзні квитки до місця оздоровлення. Вперше на базі інститутського піонерського табору «Зірка», що в с. Микуличині нашої області, організуємо відпочинок батьків з дітьми в дві десятиденні зміни: перша — з 8 по 17 серпня, друга — з 18 по 27 серпня. Виходячи із специфіки будівель піонерського табору, надати сім'ям окремі кімнати тут не буде змоги. Тому будемо змушені дітей і батьків розмістити в різних кімнатах (воно в основному шести і семимісні).

Серпень — пора сонячна, грибна, плодоягідна, тому відпочинок в Карпатах обіцяє бути приємним. Не баріться — замовляйте путівки, їх у нас теж небагато, бо основна кількість призначена для сімей вчителів області.

Ще маємо путівки в піонерський табір «Зірка» на другу (з 25 червня по 15 липня) і третю (з 17 липня по 6 серпня) зміни.

Ті, хто потребує лікування чи дієтичного харчування, можуть отримати путівки в Інститутський профілакторій «Здоров'я» або талони на дієтхарчування.

Ф. КОСТИШИН,

голова профкому професорсько-викладацького складу і працівників інституту.

РЕКОМЕНДУЄМО ПРОЧИТАТИ

Нові книги

В бібліотеку інституту поступили такі книги:

Костеїко Л. Вибране. — К.; Дніпро, 1989. — Книга віршів та поем відомого української поетеси містить твори, опубліковані впродовж останніх десятиліть, поезії з книг «Зоряний інтеграл» (1963) та «Княжа гора» (1972), які свого часу не побачили світу, а також найновіші вірші, що склали розділ «Інкрустації».

Киши Г. Магічний кристал. Роман. — К.; Радянський письменник, 1989. Роман про життя і творчість видатного українського письменника-полеміста і просвітителя XVI—XVIII століть Івана Вишенського.

Махновець Л. Е. Про автора «Слова о полку Ігоревім»; Монографія — К.; Вища школа, 1989. У цій монографії на великому документальному матеріалі обритується нова гіпотеза про авторство «Слова о полку Ігоревім».

На думку дослідника, ві-

домого вченого, автором «Слова» є — Володимир Ярославич — князь з роду Ольговичів, який був не лише поетично обдарованою людиною, а й володів величезною інформацією про тогочасне політичне, воєнне, культурне життя Русі. Як автор прийшов до такого висновку, читачі довідаються із цієї книги.

Жигулін А. В. Чорні камені; Автобіографічна повість — К.; Дніпро, 1989. Повість відомого російського радянського письменника вперше детально й правдиво розповідає про те, як молодь у тяжкі повоєнні роки намагалася боротися із сталінською тиранією. Воронежські школярі в 1947—1948 роках створили нелегальну антисталінську Комуністичну партію молоді (КПМ). Серед її організаторів і активних діячів був і Анатолій Жигулін.

О. МАРТИНЮК.

Бібліограф інститутської бібліотеки.

ФОТОГРАФІЯ

ДОВКОЛА НАС

Випуск № 1

ПРОФЕСОР Д. М. ФРЕЙК:

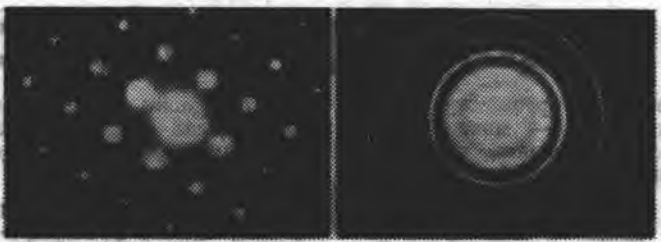
«ПРИКЛАДНА ФОТОГРАФІЯ — ЦЕ ПЕРЕДУСІМ БАГАТА ІНФОРМАЦІЯ, БЕЗ ЯКОЇ НЕМИСЛИМИЙ ТВОРЧИЙ ПОШУК, ЕКСПЕРИМЕНТ, РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ НАУКИ».

ДИРЕКТОР СТУДЕНСЬКОГО БУДИНКУ КУЛЬТУРИ В. В. РИЗЮК:

«ФОТОАМАТОР — НЕ ТІЛЬКИ ЛІТОПИСЕЦЬ ЗАСОБАМИ СВІТЛОПИСУ, ВІН ХУДОЖНИК ЧАСУ, ЯКИЙ ДАРУЄ ЛЮДЯМ КРАСУ ПРИРОДИ, ТВОРИТЬ ОБРАЗ СУЧАСНИКА...».

НАУКОВІ ПОШУКИ

УГЛИБ МІКРОСВІТУ

Електроннограми полікристалічної (ліворуч) і монокристалічної (праворуч) тонкої плівки теллуриду свинцю, одержані проф. Фреєм Д. М. у лабораторії фізики тонких плівок.

Проф. Фреєм Д. М. та інженер НДС Паньків І. М. вивчають електронні фотографії напівпровідникових тонких плівок. Буде розгадана ще одна таємниця будови досліджуваного матеріалу.

Фото Алли ТОМІНОЇ.

500—600 В довжина хвилі електронного пучка дорівнює приблизно 0,05 нм. А це в десять тисяч разів менша за середню довжину хвилі відомого світла! Одержуємо фантастичну роздільну здатність — 0,5 нм! При цьому досягають збільшення зображення в

мільйон разів. Тому в електронних мікроскопах можна розглядати колоїдні частинки, віруси, навіть, великі окремі молекули. Тобто можна одержати фотографії з предметів атомних розмірів.

Електронні фотографії дають велику наукову інформацію про будову речовини, морфологію поверхні, атомну структуру. Великі можливості електронного зондування речовини мають наукові лабораторії кафедр фізики та методики фізики фізико-математичного факультету (фотографія у науковій лабораторії електронної мікроскопії). Так, зокрема у лабораторії електронної мікроскопії кафедри фізики (зав. кафедрою проф. Киричок П. П.) успішно виконують наукові дослідження кандидат технічних наук Копяев О. В., а кафедри методики фізики і ТЗН (зав. кафедрою проф. Фреєм Д. М.) — ст. науковий співробітник Межиловська Л. Й. В їх завдання входить дослідження морфологічних особливостей формування поверхонь тонких плівок напівпровідникових матеріалів. Крім співробітників науково-дослідного сектору інституту над проблемами загадкового мікросвіту плідно працюють і студенти фізико-математичного факультету Я. Семенів, О. Ропківський, І. Горічок, І. Ліщинський.

Але слід зауважити, що фізики крім прямого, геометричного зображення об'єкта, використовують картини так званого дифракційного зображення. Характерні фотографії дифракційного зображення електроннограми — від тонких плівок різної структурної досконалості представлені на фото вище.

Слід також відмітити і те, що у науковій фотографії використовують хвильові властивості рентгенівського випромінювання, протонів, нейтронів та іонів. Наукова фотографія незвичайна на вигляд, але багата на інформацію.

Д. ФРЕЙК.

Доктор хімічних наук, професор, завідувач кафедри методики фізики та технічних засобів навчання

МЕРИДІАНИ СВІТЛОПИСУ

ФОТОГРАФИ-МАНДРІВНИКИ

Унікальну мандрівку по ріці Шингу — одній із приток знаменитої Амазонки — здійснили бразильські фотографи Віту Есіу і Ренату

Дутра. Річка завдовжки майже 2 тис. кілометрів протікає серед непрохідних тропічних лісів бразильської Амазонії. Сміливці пройшли

на веслах півтори тисячі кілометрів, подолали 27 водоспадів, зібравши багатий фотоматеріал про незайма-

ну цивілізацією амазонську селву-одного з найменше вивчених й екзотичних куточків планети. Подібну мандрівку В. Есу і Р. Дутра здійснили 2 роки тому назад, проте, за їх словами, вона була значно менш небезпечною.

(За матеріалами преси).

ФОТОГРАФІЯ

ДОВКОЛА НАС

ФЕСТИВАЛЬ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

Експонують студенти

В рамках 3-го Всесоюзного фестивалю народної творчості в Івано-Франківському міському Будинку культури № 1 (вул. Шевченка, 1) розгорнута виставка художньої фотографії аматорів Прикарпаття.

Серед учасників виставки — студенти нашого вузу, випускник філологі-

чного факультету Іван Тимінський та другокурсник фізмату Віктор Домбровський. Перший з них презентує роботи «Сусідки», «Ліхтарня», «Ракурси», «Гуцульська корида». Їх недавно ми мали змогу побачити на вернісажі у студентському Будинку культури, де вони експонувалися разом з фото-

графіями ентузіаста фотосправи, викладача нашого вузу Ярослава Мельника. Улюблена тема І. Тимінського — люди і природа рідних Карпатських гір. Він народився і живе у мальовничому гірському селі Чорний Потік, тому в своїй творчості часто звертається до земляків, відтворює їх життя, працю,

побут.

До природи звертається й інший автор виставки — Віктор Домбровський. Фотороботи «Весняна зустріч», «За селом» — яскраво свідчать про захоплення юнака темою рідного краю.

У нашому інституті є чимало ентузіастів фотосправи. Тож запрошуємо усіх взяти активну участь у творчій роботі вузівського об'єднання аматорів фотомистецтва.

В. РИЗЮК.
Директор студентського Будинку культури.

«ЖІНКА В ДВАДЦЯТОМУ СТОЛІТТІ»

Така назва фотовиставки, яку організує Спілка фотохудожників України. Мета — мовою фотографії розповісти про долю сучасниць, про їх утвердження в нашому непростої світі.

Експозиція республіканської фотовиставки складатимуть такі розділи:

1. Чорно-білі фотознімки.

1. Кольорова фотографія.

3. Слайди (кольорові діапозитиви).

Взяти участь у виставці можуть колективи фотомитців і фотоаматорів

Про умови прийому робіт на виставку наш кореспондент попросив розповісти члена редколегії цюквартальника «Фотохудожник України» кандидата філологічних наук **Б. ЧЕРНЯКОВА:**

(клуби, студії, об'єднання тощо), окремі фотографи-професіонали й майстри художньої фотографії. Для вибору пропонованих на виставку фоторобіт секретаріат правління

Спілки фотохудожників України створив оргкомітет, який працює за адресою: 252010, м. Київ, 10, вул. Січневого повстання, 3, кімната 209. Кожен бажаючий може

запропонувати на розгляд оргкомітету необмежену кількість фоторобіт з тематики виставки, попередньо надіславши по три контрольних фотовідбитки форматом 13x18 см з кожної пропонованої роботи, включаючи слайди. Заявки і пропозиції приймаються до 1 липня 1990 р. Телефон оргкомітету 290-23-76.

Після письмового повідомлення оргкомітету про включення робіт до експозиції автор надсилає виставочні роботи розміром не менше ніж 30x40 см у трьох примірниках або оригінальні слайди. Прий-

маються одержують диплом учасника республіканської фотовиставки, сувенірний значок, ілюстрований каталог і художній плакат виставки. За прийнятими матеріалами буде проведено конкурс, для його переможців встановлені такі премії:

Гран-прі — 1000 крб.,

перша премія (одна) — 500 крб.,

друга премія (три) — по 350 крб.,

третя премія (п'ять) — по 200 крб.

Заявки від організацій-спонсорів на участь в організації експозиції і проведення на її основі тематичних конкурсів приймаються до 1 липня 1990 р.

Відібрані для експонування фотороботи оргкомітет приймає до 1 жовтня 1990 р. Про результати творчого змагання буде повідомлено в день відкриття виставки в Києві — 10 грудня 1990 року.

На екранах України

Розділ веде голова Івано-Франківського кіноклубу кінознавець **Н. О. МУХА-МЕДЖАНОВА.**

«Зараз у мене цікава роль, — такі слова, напевне, не так-то й часто злітають з вуст народного артиста УРСР Богдана Ступки, відколи він прийшов у кіно, створивши цікавий образ Ореста у фільмі «Білий птах з чорною ознакою». Цього разу один з найскраєвіших українських акторів знімається поза межами республіки, в Москві. Режисер Олександр Прошкін («Ломоносов», «Холодне літо п'ятдесят третього»), який здійснює на «Мосфільмі» постановку шестисерійного телефільму «Микола Вавілов», запросив Ступку на роль антагоніста головного героя — Трохима Лисенка.

— Ми намагались відобразити у фільмі, — розповідає О. Прошкін, — таку концепцію: зло не могло б досягти успіху, якби не мало своєї привабливої личини. Грати сьогодні Лисенка просто як морального вирока неможливо: буде незрозуміло, чому за ним пішли. Важливо передати привабливість цього типа. Зрозуміти, що зло значно хитріше, ніж ми гадаємо. Це добро завжди беззахисне і відверте. Скажімо, Вавілов, видатний вчений, справжнє світло, не був блискучим промовцем. Він міг зацікавити виступом колега-науковців, але зачарувати своїми ідеями з'їзд колгоспників — на це був здатний тільки Лисенко. Бо якщо перший завжди дбав про суть справи, то другий — про власний триумф. Лисенко не був нездаром, але досить швидко усвідомив межу своїх можливостей. Його лякало суперництво із справжнім талантом. Зрозуміло, що Трохим Денисович — не сам по собі, а був втягнений в гру значно могутнішими силами. І він чудово пристосував свою свідомість до цієї гри, залишаючись цілком щирим за будь-яких обставин. Він і вбиває Вавілова, залишаючись ніби осторонь.

На роль Лисенка потрібна була людина дуже приваблива. Вибір зупинився на Богдані Ступці. Я вважаю, що це один із найвидатніших сучасних акторів. Є у нього почуття гри, вміння заволодіти глядачем до останку, приворожити. Його присутність в кадрі несе в собі магнетизм.

Фільм присвячений життю, науковій діяльності і трагедії сім'ї Вавілових, має вийти наприкінці року.

Л. НОВІКОВА.

З нагоди Дня народження друзі вітають **Наталію МАЛЬОВАНУ**, студентку 2-го курсу (МП-21) музично-педагогічного факультету.

Бажаємо їй міцного здоров'я, щастя, радості, успіхів у навчанні, творчого злету і мирного неба над головою.

З нагоди Дня народження подруги вітають

Тетяну ПЕТРОВУ, випускницю фізично-математичного факультету.

Щастя, радості, Тобі зичимо. Земної любові, вічної молодості і завзятого творчого злету на педагогічній ниві!

ЯРАМЧЕНСЬКА ТУРБАЗА

ГУЦУЛЬЩИНА

пропонує путівки:

Для школярів під час канікул
Ростов-на-Дону — на п'ять днів, вартість путівки 105 крб.

Виїзд 24 червня.

Для вас дорослі
Москва — на п'ять днів, вартість путівки 135 крб.

Виїзд 16 червня, 6 липня, 17 серпня, 29 вересня, 1 грудня.

З відпочинком на морі
Одеса — на десять днів, вартість путівки 155 крб.

Виїзд 30 червня, 9, 19, 31 липня, 9 серпня.

Бердянськ — на десять днів, вартість путівки 135 крб.

Виїзд 30 червня, 9, 19 липня.

Бердянськ (орендована база «Парус») — на п'ятнадцять днів, вартість путівки 222 крб.

Виїзд 19 червня, 5, 21 липня, 6, 22 серпня.

Генічевськ (орендована база) — на десять днів, вартість путівки 210 крб.

Виїзд 20 червня.

Батумі (орендована база) «Батумі» — на п'ятнадцять днів, вартість путівки 216 крб.

Виїзд 13, 28 червня, 12, 26 липня.

Батумі — на десять днів, вартість путівки 172 крб.

Виїзд 6, 25 червня, 4, 13, 22 липня.

Телаві за маршрутом: **Кахетія** — п'ять днів; **Батумі** — 15 днів, вартість путівки 284 крб.

Виїзд 19 червня, 9, 29 липня, 18 серпня, 7, 27 вересня.

Телаві за маршрутом: **Кахетія** — п'ять днів; **Піцунда** — 15 днів, вартість путівки 285 крб.

Виїзд 15 червня, 5, 25 липня, 14 серпня, 3, 23 вересня.

Чорноморськ — на десять днів, вартість путівки 130 крб.

Виїзд 13, 22 червня, 1, 10, 19, 28 липня, 6, 15, 24 серпня.

За довідками звертатись на адресу:

м. Яремча, Дачна вул., 6 турбаза «Гуцульщина», тел. 26-41.

«МОЛОДІСТЬ»
Фото **Є. Гордиця**.

(Учасниця вокально-хореографічного ансамблю «Верховинка» студентка 2-го ку-

рсу музично-педагогічного факультету **НАТАЛІЯ ВІНІАВ-СЬКАУ**

«Советский педагог» — орган парткома, ректората, профсоюзних комітетів і комітета ЛКСМУ Івано-Франківського державного педагогічного інституту імені В. Стефаника. Газета виходить на українському мові.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 284000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, каб. 209. Телефони 96-4-73, 96-4-41.

Редактор **Євген ГОРДИЦЯ.**

Газета виходить один раз на тиждень — у вівторок. Формат — 0,5 друкованого аркуша газети «Правда».

Над номером працювали: лінописці **Н. Мемотова**, фотоцинографи **І. Лапчак**, **М. Яневич**, верстальниця **О. Бобів**, друкар **Д. Баран**, літредaktor **Г. Василювич**. Художнє оформлення **З. Климка**.